

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 9Co/85/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4121210818
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 01. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Katarína Marčeková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2023:4121210818.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Kataríny Marčekovej a členiek senátu Mgr. Ingrid Radošickej Vallovej a Mgr. Andrey Szombathovej-Polákovéj, v spore žalobcov: 1. N. C., rod. F., nar. XX. XX. XXXX, bytom R., C. XX/XX, 2. W. F., nar. XX. XX. XXXX, bytom Q., C. XXX/XX, obaja zastúpení Sidor a partneri, s. r. o., Hlohovec, Železničná 4/A, IČO: 52 635 970, proti žalovanej: O. J., nar. XX. XX. XXXX, bytom Q., C. XXXX/XXA, zast. JUDr. Ondrejom Brlášom, advokátom, so sídlom Nitra, Štefánikova trieda 9, o určenie, že suma 33 000,- eur patrí do dedičstva, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Nitra č. k. 8C/35/2021-153 zo dňa 28. marca 2022 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e .**

Žalobcom v 1. a 2. rade sa voči žalovanej priznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie rozhodol tak, že určil, že finančné prostriedky vo výške 33 000,- eur, ktoré boli pred smrťou poručiťky S. F., rod. T., nar. XX. XX. XXXX, zomr. XX. XX. XXXX, naposledy bytom C. XXX/XX, XXX XX Q., prevedené z jej účtu na účet žalovanej, patria do dedičstva po poručiťke S. F., rod. T., nar. XX. XX. XXXX, zomr. XX. XX. XXXX, naposledy bytom C. XXX/XX, XXX XX Q. (I.). O trovách konania rozhodol tak, že žalobcovia v 1. a 2. rade majú proti žalovanej nárok na náhradu trov konania v plnej výške (II.). Rozhodnutie odôvodnil ustanoveniami § 137 písm. a), b), c), d), § 149, § 150 ods. 1, § 153 ods. 1 až 3, § 215 ods. 1, 2, § 255 ods. 1 CSP, § 628 ods. 1 až 3 Občianskeho zákonníka a vykonaným dokazovaním zistil, že je nesporným, že k prevodu sumy 33 000,- eur z účtu poručiťky, pani S. F., nar. XX. XX. XXXX, pred jej úmrtím došlo, ako aj to, že prevod realizovala žalovaná, ktorá mala dispozičné právo k jej účtu. Sporným však je, na základe čoho k prevodu finančných prostriedkov došlo, keďže žalobcovia namietajú, že by k tomuto úkonu malo dôjsť na základe darovacej zmluvy medzi poručiťkou a žalovanou tak, ako to tvrdí žalovaná. Vzhľadom na to, že ide o žalobu podľa § 137 písm. c) CSP, musel súd preskúmať, či existuje na jej podanie naliehavý právny záujem, pričom dospel k záveru, že jednoznačne áno. Súd sa stotožnil s argumentáciou žalobcov, že naliehavosť právneho záujmu je v tomto prípade daná tým, žalobcovia sú právny nástupcami po poručiťke a majú právo dediť z toho, čo patrilo do dedičstva po poručiťke. Konaním žalovanej bolo porušené dedičské právo žalobcov, pričom nie je možné sa domáhať ochrany práv iným spôsobom ako určením, že finančné prostriedky, ktoré žalovaná previedla na svoj účet z účtu poručiťky, majú patriť do dedičstva po poručiťke a na základe takéhoto určenia požiadať príslušný súd o dodatočné konanie o dedičstve. Predmetom sporu, od jeho začiatku, jednoznačne bola existencia, čo i len ústnej, darovacej zmluvy medzi žalovanou a poručiťkou. Je zodpovednosťou žalovanej, že v rámci skutkových tvrdení sa takmer výlučne obmedzila na okolnosti jej starostlivosti o poručiťku, vzťahov medzi ňou, žalobcami, poručiťkou a ďalšími príbuznými, prípadne k pohnútkam poručiťky a iba

výlučne vo vzťahu k týmto tvrdeniam navrhovala vykonať dokazovanie výsluchmi strán sporu a svedkov, prípadne listinnými dôkazmi. Žalovaná, do prvého pojednávania, neuviedla súdu vo vzťahu k uzavretiu spornej darovacej zmluvy takmer žiadne skutkové tvrdenia, okrem toho, že išlo o darovaciu zmluvu uzavretú ústne, a že k prevedeniu finančných prostriedkov došlo bezprostredne po príkaze poručiťky dňa 24. 04. 2020. Toto sú jediné skutkové tvrdenia žalovanej vo vzťahu k existencii darovacej zmluvy, uvedené v jej písomných vyjadreniach, vo vzťahu ktorým nenavrhol vykonať žiadne dokazovanie, a to ani jej výsluchom na pojednávaní. Pokiaľ bola žalovaná v presvedčení, že v rámci jej procesnej obrany stačí, ak poprie skutkové tvrdenia žalobcov, takýto právny názor nie je správny, pretože ako žalobcovia správne podotkli, nie je možné, aby títo preukazovali neexistenciu darovacej zmluvy. V tomto prípade sa dôkazné bremeno prenáša na stranu sporu, ktorá tvrdí, že jej právo je odvodené od konkrétneho titulu. Žalovaný je vo všeobecnosti povinný (za predpokladu, že chce byť úspešný v spore) tvrdiť a preukazovať skutočnosti, ktoré právo žalobcu vylučujú. Z toho vyplýva, že v spore nedokazuje iba žalobca, ale v závislosti od procesnej situácie môže dochádzať k presunutiu bremena tvrdenia a dôkazného bremena na žalovaného. Z pravidla, že každý preukazuje iba svoje vlastné skutkové tvrdenia existuje výnimka vychádzajúca zo skutočnosti, že od nikoho nemožno spravodlivo požadovať, aby preukazoval reálnu neexistenciu určitej skutočnosti (negatívnu skutočnosť - niečo, čo sa nestalo, čo neexistuje). Preukazovanie takejto skutočnosti je spravidla objektívne nemožné. V týchto prípadoch hovoríme o presunutí dôkazného bremena na protistranu. V civilnej procesualistike sa pre túto skutočnosť používa termín negatívna dôkazná teória. Táto teória sa uplatní vtedy, keď nie je možné neexistenciu určitej skutočnosti dokázať prostredníctvom tvrdenia iných pozitívnych skutočností, ktoré v konečnom dôsledku vedú k záveru o tom, že určitá negatívna skutočnosť je daná. Ak by aj došlo k uzavretiu darovacej zmluvy, žalovaná neuviedla žiadne relevantné skutkové tvrdenia k tejto skutočnosti. Druhou dôležitou okolnosťou pre rozhodnutie súdu v tomto štádiu sporu bolo, že skutkové tvrdenia sú prostriedkami procesného útoku a prostriedkami procesnej obrany, pričom strany majú povinnosť nielen úplne a pravdivo uvádzať podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia týkajúce sa sporu, ale navyše ich majú povinnosť uvádzať včas. Sporové konanie sa spravuje zásadou koncentrácie konania, čo znamená, že strany nie sú oprávnené vykonať niektoré procesné úkony kedykoľvek v priebehu konania. Ide o prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, medzi ktoré sa radia tak skutkové tvrdenia, ako aj návrhy na vykonanie dôkazov. Z normatívneho hľadiska má koncentrácia konania za následok osobitné procesnoprávne sankcie za to, že strana sporu porušila procesnú povinnosť riadneho vedenia sporu. Táto je vyjadrená v článku 8 CSP tak, že strany sporu sú povinné vykonať prostriedky procesného útoku a obrany v súlade s princípom hospodárnosti. Procesné úkony nesmú viesť k prieťahom v konaní. Účelom a zmyslom koncentrácie konania je prispieť k rýchlosti konania, zabrániť zdržiavaniu konania a motivačne pôsobiť na strany sporu, aby procesné úkony vykonávali včas. Účelom sudcovskej koncentrácie konania je zabrániť tomu, aby strany zdržiavali spor neskoro vykonanými procesnými úkonmi. Napríklad nie je žiadateľné, aby strana sporu predkladala skutkové tvrdenia alebo dôkazné návrhy až na pojednávaní, čo by mohlo znamenať zmarenie účelu už nariadeného pojednávania a požiadavku na vytyčenie ďalšieho pojednávania. Nemožno vylúčiť, že predloženie skutkového tvrdenia alebo dôkazného návrhu až na pojednávaní je v konkrétnom prípade dôvodné, avšak malo by byť bezprostrednou reakciou na nové skutočnosti, ktoré vyplynuli z vykonaného dokazovania. Včasnosť predloženia prostriedkov procesného útoku a prostriedkov procesnej obrany vyhodnotí v okolnostiach konkrétneho prípadu súd a je ponechané na jeho úvahe, či prípadné omeškanie procesného úkonu ospravedlní alebo či prijme procesnú sankciu, ktorá spočíva v tom, že súd na procesný úkon neprihliadne, a tým mu neprizná procesné účinky. Procesný úkon nie je vykonaný včas, ak ho strana sporu mohla vykonať skôr, ak by konala starostlivo. Ak neexistujú osobitné dôvody, v zásade platí, že predloženie skutkových tvrdení alebo dôkazných návrhov až na pojednávaní nie je včasné. Je pravdou, že oneskorené predloženie prostriedkov procesného útoku alebo obrany môže súd ospravedlniť na základe objektívnych kritérií (napr. právna zložitnosť sporu) alebo subjektívnych kritérií (napr. schopnosť strany sporu rozpoznať potrebu tvrdiť určité skutočnosti). Súd je však názoru, že subjektívne dôvody v tomto prípade neprichádzajú do úvahy, keďže žalovaná je zastúpená advokátom a čo sa týka objektívnych kritérií, spor nie je právne zložitý na to, aby bolo problémom posúdiť, kedy a ktoré skutkové tvrdenia a návrhy na vykonanie dokazovania podporujúce tieto skutkové tvrdenia bolo potrebné uviesť a označiť. Súd na predbežné prejednanie sporu nepredvolával strany sporu, ako ani navrhnutých svedkov, pretože dokazovanie v smere, v akom boli dôkazy navrhnuté, nepovažoval za potrebné. Žalovaná mala dostatočný časový priestor na poskytnutie relevantných skutkových tvrdení k existencii darovacej zmluvy, pričom k nej mohla navrhnuť vykonať dokazovanie. Výsluchy žalovanej, ani svedkov k medziľudským vzťahom alebo k opatrovaniu poručiťky nepovažoval súd po realizácii všetkých písomných vyjadrení a po skoncentrovaní strán sporu, za potrebné. Keďže zástupca žalovanej

nebol schopný súdu vysvetliť, prečo k okolnostiam uzavretia darovacej zmluvy navrhol vypočúť žalovanú a jej manžela až priamo na predbežnom prejednaní sporu, pristúpil súd k otvoreniu pojednávania s tým, že tieto návrhy neakceptoval, a to aj z dôvodu, že pojednávanie by muselo byť odročené. Z vykonaného dokazovania napokon vyplynulo, že k uzavretiu darovacej zmluvy medzi žalovanou a poručiteľkou neprišlo. Toto nevyplývalo ani z uznesenia o dedičstve, ani z e-mailovej alebo SMS komunikácie medzi žalovanou a žalobcami. Z tejto komunikácie a z výzvy na zapltenie podielu z dedičstva z 12. 05. 2021 vyplýva, že žalobcovia mali po ukončení dedičského konania vedomosť o tom, že žalovaná si z účtu poručiteľky, pred jej úmrtím, poukázala vyššiu finančnú čiastku, avšak rozhodne z týchto dôkazov nevyplýva, že by žalobcovia mali mať pred alebo počas dedičského konania vedomosť o existencii a uzavretí darovacej zmluvy. Ďalšie listinné dôkazy súd z dôvodu irelevantnosti vo vzťahu k predmetu sporu nevykonal. Keďže súdu neostávalo iné, ako rozhodnúť na podklade skutkových tvrdení a dôkazov, ktoré mal k dispozícii, a ktoré mu boli včas predložené a navrhnuté, nemohol rozhodnúť inak, ako žalobu zamietnuť. Neplatnosť darovania napokon spôsobila, že tomuto právnomu úkonu nikdy nedošlo a finančné prostriedky boli v čase smrti poručiteľky jeho majetkom, ktorý je potrebné prejednať v rámci príslušného dedičského konania. Na záver súd uviedol, že písomnú formu darovacej zmluvy treba zachovať v prípade, ak je predmetom daru nehnuteľnosť alebo ak k odovzdaniu a prevzatíu vecí nedôjde pri darovaní. Písomnú formu darovacej zmluvy treba zachovať aj v prípade, ak si osobitná povaha daru zachovanie písomnej formy vyžaduje. Na darovanie peňazí zákon nevyžaduje písomnú darovaciu zmluvu, ak sa peniaze odovzdávajú a prevzmu pri darovaní. Ak sa peniaze neodovzdávajú pri darovaní, ak sa majú napríklad previesť na účet obdarovaného v nejakej lehote, darovacia zmluva by mala byť podľa názoru súdu písomná. Ak by teda chcel darca darovať peniaze na účet alebo cez účet a vopred sa na tom dohodnúť, zákon vyžaduje písomnú formu darovacej zmluvy. Navyše, ak si prevádza peniaze priamo obdarovaný, ako spoludisponent k účtu darcu, ide podľa názoru súdu o natoľko delikátnu transakciu a právny úkon ako taký, že písomná forma sa, už len pre prípad neskoršieho preukazovania nielen pred súdom, ale aj vo vzťahu k ostatným dedičom, javí ako najvhodnejšou alternatívou. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd podľa § 255 ods. 1 CSP tak, že žalobcom, ktorí mali vo veci plný úspech, priznal nárok na náhradu trov konania vo výške 100%. O výške nároku na náhradu trov konania rozhodne vyšší súdny úradník samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku.

2. Rozsudok súdu prvej inštancie napadla v zákonnej lehote odvolaním žalovaná, odôvodniac ho ustanoveniami § 365 ods. 1 písm. b) CSP, teda, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, § 365 ods. 1 písm. e) CSP, teda, že súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, § 365 ods. 1 písm. f) CSP, teda, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a § 365 ods. 1 písm. h) CSP, teda, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. K existencii naliehavého právneho záujmu žalovaná poukázala na skutočnosť, že žalobcovia mali vedomosť o prevedení finančných prostriedkov už pred začatím dedičského konania, a teda aj počas jeho priebehu. S uvedeným tvrdením sa súd v konaní žiadnym spôsobom nevysporiadal. Práve vedomosť žalobcov o prevedení finančných prostriedkov už v priebehu dedičského konania vylučuje podľa názoru žalovanej naliehavý právny záujem na strane žalobcov. S ohľadom na znenie ustanovenia § 212 CMP nie je oprávnený domáhať sa ochrany svojho práva ten účastník konania, ktorý o jeho spornosti vedel už v priebehu dedičského konania, avšak túto spornosť až do právoplatného skončenia dedičského konania nenamietal. V danom prípade sa súčasne nemôže jednať ani o novoobjavený majetok po poručiteľovi, nakoľko za novoobjavený majetok sa považuje taký, o ktorého existencii sa účastníci dedičského konania dozvedeli až po jeho právoplatnom skončení. Pokiaľ súd prvej inštancie tvrdí, že sa stotožňuje s tvrdením, že konaním žalovanej bolo porušené dedičské právo žalobcov, je prinajmenšom otázne, či v takomto prípade je zachovaný preventívny charakter určovacej žaloby, a teda, že naliehavý právny záujem žalobcov existuje. Poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 251/2015 a uviedla, že má za to, že naliehavý právny záujem na určení práva v predmetnom konaní absentuje, a teda rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. K porušeniu práva na spravodlivý proces uviedla, že nepopiera, že vo svojich podaniach navrhovala vypočúť svedkov v súvislosti s rodinnými vzťahmi, preukázaním starostlivosti o poručiteľku, avšak na žiadnom mieste vo svojich vyjadreniach neuviedla, že navrhuje vypočúť svedkov výlučne v súvislosti s uvedenými skutočnosťami. Žalovanej nie je jasné, na základe čoho dospel súd k záveru, že vykonanie dokazovania výsluchom navrhnutých svedkov sa malo týkať výlučne preukázania tvrdení v súvislosti s rodinnými vzťahmi. Uvedené tvrdenie súd žiadnym spôsobom neodôvodnil, napriek tomu, že v predvolaní na predbežné prejednanie sporu uviedol, že účasť strán nie je nutná, a teda tieto

na predbežné prejednanie sporu ani nepredvolával. Následne súd na predbežnom prejednaní sporu neakceptoval návrh právneho zástupcu žalovanej na vykonanie dokazovania v súvislosti s existenciou darovacej zmluvy prostredníctvom výsluchu žalovanej a jej manžela z dôvodu koncentrácie konania. Takýmto konaním súdu došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Žalovaná navrhla v súvislosti s preukázaním vedomosti žalobcov o existencii finančných prostriedkov už počas dedičského konania pripojiť spis č. OU-NR-OVVS2/2021/017184 vedenom na Okresnom úrade Nitra, prípadne spis vedený na Obvodnom oddelení PZ v Lužiankach. Žalovanej nie je známe, že by súd vykonal tento ňou navrhnutý dôkaz a napriek tomu v odôvodnení rozsudku neuviedol, prečo ňou navrhnuté dôkazy nevykonal. Podľa názoru žalovanej predmetný dôkaz nemožno považovať za irelevantný z dôvodu, že preukázanie predmetnej skutočnosti má vplyv na posúdenie existencie naliehavého právneho záujmu žalobcu. Žalovaná namietla, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia nie je dostatočné s poukazom na ustanovenie § 220 ods. 2 CSP a má za následok porušenie práva na spravodlivý proces, v zmysle ktorého má strana sporu právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Podľa názoru žalovanej tiež prevod finančných prostriedkov vo výške 33 000,- eur z účtu poručiťky nebol počas celého konania žalobcami preukázaný. Súd, napriek uvedenému, vo svojom rozhodnutí uviedol, že táto skutočnosť je preukázaná a nesporná, avšak v súvislosti s uvedeným neodkazuje na žiadne konkrétne skutočnosti, z ktorých pri uvedenom tvrdení vychádzal. Riadne odôvodnenie predmetného tvrdenia považuje žalovaná za obzvlášť dôležité, najmä z dôvodu, že vo výrokovej časti rozsudku súd určil, že práve finančné prostriedky vo výške 33 000,- eur patria do dedičstva po poručiťke. K nesprávnym skutkovým zisteniam uviedla, že súd sa pri svojom rozhodovaní ani čiastočne nevysporiadal so žalovanou namietanou skutočnosťou, že žalobcovia mali už počas dedičského konania vedomosť o prevedení finančných prostriedkov, a napriek tomu toto v dedičskom konaní nenamietli. Z dôkazov predložených žalobcami v tomto konaní vyplýva, že túto vedomosť mali. Vzhľadom na uvedené a tiež s poukázaním na skutočnosť, že súd nevykonal žalovanou navrhované dôkazy v súvislosti s uvedeným, má žalovaná za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. K tvrdeniu súdu v bode 17. napadnutého rozsudku uviedla, že z uvedeného tvrdenia súdu nevyplýva, že by darovacia zmluva v predmetnom prípade musela mať obligatórne písomnú formu. Podľa názoru súdu sa písomná forma darovacej zmluvy v prípade, ak je jej predmetom prevod finančných prostriedkov, iba javí ako najvhodnejšia alternatíva, a teda žalobcami tvrdený nedostatok písomnej formy aj podľa názoru súdu nemohol spôsobiť jej neplatnosť. Poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 M Cdo 4/2009 a uviedla, že žaloby vyvolané sporom o dedičské právo, ktorý vznikol v priebehu konania o dedičstve, sú žalobami o určenie právnej skutočnosti. Ich procesná prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 194 CMP. Ak rozhodnutie sporu o dedičskom práve závisí od posúdenia sporných skutočností, odkáže dedičský súd uznesením toho z domnelých dedičov, ktorého dedičské právo sa javí ako menej pravdepodobné, aby podal žalobu na určenie spornej právnej skutočnosti. Žalobný návrh je v týchto prípadoch vymedzený uznesením dedičského súdu. Poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo 108/2008 a uviedla, že postupom podľa § 194 CMP sa postupuje aj v prípade, ak má vyriešenie spornej skutkovej otázky vplyv iba na rozsah dedičského práva, pričom obe strany sporu o dedičské právo sú dedičmi poručiťka. Pokiaľ sa rozsah dedičského práva rieši postupom podľa § 194 CMP v spojení s § 137 písm. d) CSP, ako žalobou o určenie právnej skutočnosti, je žalovaná toho názoru, že v tomto prípade sa žalobcovia domáhajú určenia právnej skutočnosti, a nie určenia, či tu právo je alebo nie je. V predmetnom konaní sa žalobcovia domáhajú určenia, že vec patrí do dedičstva, napriek tomu, že nejde o vec, ktorá bola v dedičskom konaní sporná a tiež sa nejedná o novoobjavený majetok, a teda v zmysle platných právnych predpisov nie je prípustné dodatočné prejednanie dedičstva. Súd tiež uviedol, že konaním žalovanej došlo k porušeniu dedičského práva žalobcov. V zmysle uvedeného súd vec nesprávne právne posúdil, keď akceptoval, že žalobcovia majú na veci naliehavý právny záujem. Konaním súdu došlo k porušeniu práva žalovanej na spravodlivý proces tým, že súd v predvolaní na predbežné prejednanie sporu uviedol, že prítomnosť strán sporu nie je nutná. Súd však už bližšie neuviedol, že ich prítomnosť nie je nutná výlučne v súvislosti s výsluchom k rodinným vzťahom, a že v súvislosti s darovacou zmluvou by už ich prítomnosť potrebná bola, a napriek námietkam zo strany právneho zástupcu žalovanej pristúpil súd k sudcovskej koncentrácii konania, čím došlo k zásahu do práv žalovanej takým spôsobom, že bolo porušené jej právo na spravodlivý súdny proces. Odôvodnenie rozsudku sa javí ako arbitrárne, keď súd uvádza jednoznačné tvrdenia, avšak ich odôvodnenie absentuje, teda ho nemožno považovať za riadne a presvedčivé. Súd na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, keď tvrdí, že prevod finančných prostriedkov vo výške 33 000,- eur nie je v predmetnom konaní sporný a je preukázaný. V súvislosti s uvedeným výrokom súdu bolo tiež porušené aj právo žalovanej na spravodlivý proces, keď súd toto tvrdenie neodôvodnil. Namietla aj právne posúdenie druhu žaloby, kedy sa podľa jej názoru malo jednať o žalobu o určenie právnej skutočnosti, avšak z dôvodu zmeškanej lehoty sa táto

koncipovala ako žaloba o určenie, či tu právo je alebo nie je, nakoľko sa v tomto konaní jedná o spor o dedičské právo, ktorý sa mal riešiť v dedičskom konaní. Z uvedených dôvodov navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok podľa § 388 CSP zmenil a žalobu zamietol. Žiadala priznať nárok na náhradu trov konania voči žalobcom v 1. a 2. rade v rozsahu 100 %. Alternatívne navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3. Žalobcovia v 1. a 2. rade vo vyjadrení k odvolaniu žalovanej uviedli, že žalobcovia už v podanej žalobe pravdivo opísali okolnosti, za ktorých sa dozvedeli informáciu o tom, že malo dôjsť k údajnému prevodu finančných prostriedkov žalovanou z účtu poručiťky. Jediným informačným zdrojom žalobcov bola žalovaná, ktorá v priebehu vzájomnej komunikácie informácie menila a tieto tvrdenia žalovanej nebolo možné zo strany žalobcov žiadnym spôsobom overiť. Napokon, nebolo možné overiť ani to, či k prevodu finančných prostriedkov skutočne došlo, nakoľko nie len z obsahu osvedčenia o dedičstve, ale aj z predložených výpisov z osobného účtu poručiťky žalovanou v priebehu tohto konania vyplýva, že suma 33 000,- eur sa na osobnom účte poručiťky (vedený v Poštovej banke a. s.) v čase pred jej smrťou nenachádzala. Nie je preto zrejmé, ako si žalovaná predstavuje odporovanie skutočností pred notárom, ktoré preukázateľne v čase prejednávania dedičstva neexistovali. Žalovaná si bola a je týchto skutočností dobre vedomá. Neexistuje jediný rozumný dôvod preto, ak by boli tvrdenia žalovanej pravdivé, že poručiťka finančné prostriedky darovala len jednému dieťaťu, neoznámila žalobcom i bezprostredne po prevode týchto prostriedkov, najneskôr po smrti matky. Je pravdepodobné, že by žalobcovia takú informáciu len ťažko prijali a toto by nepochybne na prejednaní dedičstva predniesli. Následný postup žalovanej po skončení dedičského konania, t.j. po dni 22. 09. 2020, bol taký, že žalovaná začala žalobcom klásť podmienky pre vyplatenie ich podielu na finančných prostriedkoch a vytvorila tiež nepravdivú teóriu o tom, že malo dôjsť zo strany poručiťky k darovaniu finančných prostriedkov. Žaloba o určenie, že pohľadávka patrí do dedičstva nie je osobitným typom žaloby, ale ide o určovaciu žalobu podľa § 137 písm. c) CSP, kde súd musí skúmať naliehavý právny záujem. Uvedenou žalobou, že určitá vec, či pohľadávka patrí do dedičstva sa môže odstrániť spornosť otázky o tom, čo patrí do dedičstva medzi samotnými dedičmi. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný procesný nástroj ochrany práva žalobcov, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva a či snáď len zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné súdne konanie alebo konania. Žalobcovia žiadali určiť, že finančné prostriedky v sume 33 000,- eur patrili do dedičstva po poručiťke, poukázali na určité skutkové okolnosti prejednávanej veci vedúce k sporu medzi účastníkmi a k potrebe určiť súdom, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, najmä s poukazom na to, že žalovaná tvrdenia žalobcov odmietala, tvrdila darovanie poručiťkou a prostriedky si ponechala len pre seba. Vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci je teda zrejmé, že naliehavý právny záujem žalobcov je daný a rozhodnutie súdu prvej inštancie vytvorilo pevný základ pre budúce vzťahy, pretože za stavu, že bude rozhodnutie súdu prvej inštancie krajským súdom potvrdené, neexistuje žiadna potreba vyvolať ďalší spor, ale len potreba dodatočne prejednať novoobjavený majetok po poručiťke v nesporovom dedičskom konaní. K porušeniu práva na spravodlivý proces uviedli, že zhodnotenie žalovanou navrhovaných výsluchov osôb súdom (na medziľudské vzťahy), je s poukazom na uvedené podľa názoru žalobcov správne. V tejto súvislosti totiž nie je podstatné to, či žalovaná priamo gramaticky ne/vyjadrila, že ňou navrhované výsluchy smerujú výlučne k osvetleniu rodinných, medziľudských vzťahov, nakoľko táto skutočnosť vyplýva priamo z kontextu argumentácie žalovanej. Poukázali na obsah zápisnice z predbežného prejednávania sporu, z obsahu ktorej vyplýva, že právny zástupca žalovanej sa pridržiaval návrhov na výsluch všetkých svedkov tak, ako to písomne navrhovali, a navyše, navrhol vypočuť manžela žalovanej, ktorý bol osobne prítomný pri realizácii bankového prevodu finančnej čiastky 33 000,- eur žalovanou z účtu poručiťky. Právny zástupca teda nenavrhol vykonanie dokazovania v súvislosti s existenciou darovacej zmluvy. Tvrdenie zástupcu žalovanej na predbežnom prejednaní sporu o tom, že k pokynu na prevod týchto prostriedkov žalovanej došlo zo strany poručiťky v deň jej prevozu do hospicu, pričom žalovaná mala prevod vykonať po tom, čo opustí hospic, namietala zástupkyňa žalobcov, ktorá uviedla, že po prijatí poručiťky do hospicu boli prítomní v hospici okrem poručiťky, žalovanej a jej manžela, aj žalobkyňa, pričom počas tohto prijatia v daný deň (24. 04. 2020) nedošlo k osamotej komunikácii ktoréhokoľvek rodinného člena s poručiťkou a to z dôvodu opatrení v zariadení proti ochoreniu COVID-19, pričom žalovaná komunikovala s lekárom a žalobkyňa riešila administratívu. Toto tvrdenie nebolo žalovanou na predbežnom prejednaní sporu a ani v podanom odvolaní žiadnym spôsobom spochybnené. Pokiaľ teda žalovaná v žiadnom zo svojich ústnych či písomných prednesov nenavrhovala výsluch svedkov k podstatným skutkovým okolnostiam a predovšetkým tých, ktoré boli medzi stranami sporné a pre rozhodnutie veci rozhodujúce, t.j. na okolnosti uzatvorenia darovacej zmluvy, ktorej existenciu žalobcovia

absolútne popierali, je dôvodné uzavrieť, že výsluchy osôb vo vzťahu k rodinným, resp. medziľudským vzťahom medzi stranami sporu, prípadne medzi poručiteľkou a inými osobami by nijako neprispeli k vyriešeniu kľúčovej a spornej otázky a vykonávanie takýchto výsluchov by nevedlo k preukázaniu rozhodujúcich skutočností. Žalovanej teda nebola odňatá možnosť konať pred súdom, pretože od času doručenia žaloby až do času predbežného prejednanie sporu mala neobmedzený priestor plniť svoje procesné práva a i povinnosti. Na základe uvedeného, žalobcovia postup prvostupňového súdu, ktorý vo veci rozhodol už v rámci predbežného prejednanie sporu považujú za absolútne súladný s princípmi a zmyslom a účelom CSP, ktorý smeruje k rýchlemu, spravodlivému a hospodárnemu vedeniu sporového konania. Pokiaľ aj žalovaná namieta, že súd nevykonal dôkaz pripojením spisu č. OU-NR-OVVS2/2021/017184 ohľadom vedomosti žalobcov o existencii finančných prostriedkov, žalobcovia majú za to, že vykonávanie takého dôkazu by bolo skutočne neúčelné a bezvýznamné. Žalovaná bola jediná osoba, ktorá relevantnými informáciami disponovala a bolo preukázané, že tieto informácie odmietala žalobcom poskytnúť. Žalovaná skutočne neuviedla a ani nepreukázala v tomto konaní, že by zo strany poručiteľky k darovaniu finančných prostriedkov došlo, v konaní nemožno označiť jediný dôkaz a ani tvrdenie žalovanej, ktoré by umožňovalo súdu aspoň o darovaní uvažovať. Žalovaná sa od doručenia žaloby mala a mohla vyjadriť k tvrdeniam žalobcov o tom, že podľa ich názoru žiadna žalovanou tvrdená darovacia zmluva neexistuje. Pasivita žalovanej v tomto smere nemôže ísť na ľarchu správnosti procesného postupu súdu prvej inštancie. Žalobcovia závery súdu v tom, že prevod finančných prostriedkov vo výške 33 000,- eur z účtu poručiteľky bol preukázaný a nesporný, považujú za správne. Vo vyjadrení k podanej žalobe žalovaná uviedla, že zabezpečenie bankových výpisov nepovažuje za potrebné, nakoľko suma, ktorá podľa žalobcov má patriť do dedičstva po poručiteľke sa na predmetnom bankovom účte nenachádzala. Teda, žalovaná potvrdzuje, že má vedomosť o tom, že osobný účet poručiteľky a časové obdobie, ktoré žalobcovia označili nie sú správne, pretože prostriedky previedla zrejme z iného majetku poručiteľky. Žalovaná tiež uviedla, že medzi ňou a poručiteľkou bola platne uzatvorená darovacia zmluva za života poručiteľky a z dôvodu, že došlo k platnému darovaniu, tak sumu vo výške 33.000,- eur v čase svojho úmrtia poručiteľka už nevlastnila, a preto sa ani nemohlo jednať o časť dedičstva po poručiteľke. V duplike žalovaná uviedla, že k prevzatíu daru, t. j. k prevedeniu finančných prostriedkov došlo bezprostredne po príkaze poručiteľky, a to dňa 24. 04. 2020. Žalovaná uvádzala, že má za to, že platnosť a existenciu darovacej zmluvy preukázateľne potvrdila tvrdeniami a z uvedených tvrdení možno považovať za preukázané, že vôľou poručiteľky bolo obdarovať výlučne žalovanú. Žalovaná teda sama potvrdila, že finančné prostriedky z majetku poručiteľky previedla dňa 24. 04. 2020, t.j. v deň, keď bola poručiteľka umiestnená do hospicu. Preto táto skutočnosť nie je a nemôže byť sporná a nemá byť predmetom dokazovania. Poukázali na uznesenie ÚS SR č. k. III. ÚS 309/2016-10 zo dňa 17. mája 2016, v ktorom ÚS SR konštatoval, že nemožno vylúčiť podanie žaloby o určenie (§ 80 písm. c) OSP), že poručiteľ v čase smrti bol vlastníkom veci, s cieľom vyriešiť spornosť k tejto otázke. Legitimovaní na podanie žaloby sú účastníci dedičského konania, ktorí tak môžu urobiť počas prebiehajúceho konania o dedičstve, ako aj po jeho skončení. Ak následne v sporovom konaní súd rozhodne, že určitá vec do dedičstva patrí, prejedná sa v dedičskom konaní o novoobjavenom majetku. Preto odvolacia námietka odvolateľov, že žalobkyne mohli podať takúto žalobu len počas prebiehajúceho prejednanie novoobjaveného majetku, neobstojí. Uviedli, že žalovaná nepreukázala, že by akákoľvek darovacia zmluva (aj keď len v ústnej podobe) existovala, preto je právne bezvýznamné zaoberať sa otázkou formy darovacej zmluvy. Poukázali na uznesenie NS SR zo 16. decembra 2010 sp. zn. 3 Cdo 154/2010 uverejnené ako judikát v Zbierke stanovísk NS a súdov SR 3/2011, z ktorého vyplýva, že súdna prax akceptuje žaloby, ktorými sa dedič domáha určenia, že tá - ktorá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi. Počínanie žalovanej je nepochybne i v rozpore s dobrými mravmi. Konaním súdu v žiadnom prípade nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces žalovanej, a to z dôvodu, že pokiaľ ide o účasť sporových strán na predbežnom prejednaní sporu, spravodlivosť a rovnosť bola zachovaná účasťou právnych zástupcov sporových strán, teda rovnako sa ani žalobcovia predbežného prejednanie sporu nezúčastnili a nedostali súdom kvalitatívne ani kvantitatívne väčší priestor na uplatnenie prostriedkov procesného útoku a procesnej obrany ako žalovaná. Žalovaná výsluch vo vzťahu k darovacej zmluve nenavrhovala, a preto ani námietky smerujúce k porušeniu jej práva na spravodlivý proces nie sú v žiadnom prípade dôvodné, naopak, postup súdu, ktorý za daného stavu pristúpil ku sudcovskej koncentrácii konania bol správny. Žalobcovia považujú rozsudok v napadnutom rozsahu za správny, riadne odôvodnený, vychádzajúci z relevantnej právnej úpravy a výsledkov dokazovania. Z uvedených dôvodov navrhli, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu potvrdil ako vecne správny a súčasne zaviazal žalovanú k náhrade trov odvolacieho konania žalobcov v rozsahu 100%.

4. Žalovaná vo vyjadrení k vyjadreniu žalobcov uviedla, že žalobcovia v celom vyjadrení nevyvrátili a ani nerozporovali skutočnosť, že o existencii finančných prostriedkov poručiťky mali už počas dedičského konania vedomosť. Z ich vyjadrení je zrejmé, že už počas stretnutia na rodičovskom dome dňa 23. 05. 2020 sa domnievali, že na predmetné finančné prostriedky majú nárok a napriek tomu, túto skutočnosť počas celého dedičského konania nenamietali. K uznesenia ÚS SR, na ktoré odkázali žalobcovia, uviedla, že z uvedeného uznesenia však nevyplýva, že takúto žalobu možno podať aj v prípade, ak sa nejedná o novoobjavený majetok alebo o majetok, ktorý počas dedičského konania nebol sporný. Odmietla tvrdenie, že by určovala žalobcom podmienky na vyplatenie ich dedičského podielu. Žalovaná sa pridrižiava všetkých svojich tvrdení, že naliehavý právny záujem v tomto konaní nebol daný, a to najmä z dôvodu, že žalobcovia mali vedomosť o finančných prostriedkoch poručiťky už pred prejednaním dedičstva, a teda aj počas dedičského konania a túto skutočnosť v dedičskom konaní nenamietali. Určením súdu, že finančné prostriedky patrili do dedičstva po poručiťke, v spojení so skutočnosťou, že sa nejedná o novoobjavený majetok, či o majetok, ktorý bol počas dedičského konania sporný, nemôže definitívne odstrániť neistotu vzťahu účastníkov konania. Uviedla, že žalovaná vo svojich vyjadreniach poukazovala na medziľudské vzťahy a na jej blízky vzťah s poručiťkou, avšak z dôvodu preukázania pohnútky a skutočnej vôle poručiťky prenechať finančné prostriedky práve žalovanej. Nie je preto podľa jej názoru správne tvrdenie žalobcov, že z kontextu vyjadrení žalovanej vyplýva, že nenavrhovala vypočúť svedkov v súvislosti s existenciou darovacej zmluvy, keď aj samotnými tvrdeniami, preukazujúcimi vzťah s poručiťkou a vzťahy v rodine, sa snažila preukázať práve existenciu darovacej zmluvy a skutočnú vôľu poručiťky. Odmietla tvrdenia žalobcov, že vypočutie navrhnutých svedkov by bolo nevhodné a nevedelo by k preukázaniu rozhodujúcich skutočností. K tomu, že nebolo popreté tvrdenie žalobcov, že dňa 24. 04. 2020 nedošlo k osamotej komunikácii ktoréhokoľvek člena rodiny s poručiťkou, a teda, že poručiťka nedala žalovanej príkaz na prevedenie finančných prostriedkov, uviedla, že podľa názoru žalovanej je absolútne nelogické označiť za nesporné tvrdenia, kde jedna strana tvrdí existenciu príkazu a druhá strana toto popiera. K neuvedeniu akýchkoľvek tvrdení uviedla, že je nemožné preukazovať svoje tvrdenia, keď na podporu svojich tvrdení navrhuje vykonať dokazovanie vypočúť svedkov a toto jej nie je umožnené. Zotrvala na svojich tvrdeniach, že osvetlenie priebehu a okolností darovania malo byť realizované aj výsluchom navrhnutých svedkov. K preukázaniu prevodu finančných prostriedkov vo výške 33 000,- eur z účtu poručiťky uviedla, že z jej tvrdení nevyplýva, že by z účtu poručiťky na jej príkaz previedla sumu vo výške 33 000,- eur. Darovacia zmluva bola uzatvorená platne a v čase, keď bola poručiťke pri plnom vedomí a plne spôsobilá na právne úkony. K preukázaniu existencie darovacej zmluvy uviedla, že toto jej nebolo umožnené, keď súd nevyhovел jej návrhu na vypočúť svedkov. Uviedla, že si nie je vedomá, na akom mieste vo svojich tvrdeniach uviedla, že by previedla sumu vo výške 33 000,- eur. K zachovaniu spravodlivosti a rovnosti žalovaná uviedla, že tieto nemohli byť zachované, nakoľko jej nebolo umožnené preukázať svoje tvrdenia a následne sa jej dáva za vinu, že nepredniesla žiadne dôkazy na preukázanie existencie darovacej zmluvy. Konaním súdu, keď v predvolaní na predbežné prejednanie sporu uviedol, že účasť strán nie je nutná, a teda tieto na predbežné prejednanie sporu ani nepredvolával a následne neumožnil vypočúť stránky či svedkov na ďalšom pojednávaní, jednoznačne došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

5. Žalobcovia vo vyjadrení k vyjadreniu žalovanej uviedli, že zo záveru súdu v bode 4. napádaného rozhodnutia vyplýva, že medzi stranami nebolo sporné, že žalovaná finančné prostriedky z účtu poručiťky previedla, pretože túto skutočnosť potvrdila i sama žalovaná, pričom sama upresnila, že tak učinila v deň, keď bola poručiťka umiestnená do hospicu. Podľa názoru žalobcov je potrebné považovať za správny i záver súdu v tom, že medzi stranami bol sporný titul, na základe ktorého tak mala žalovaná urobiť. Je teda zrejmé, že v konaní bola prejudiciálne súdom riešená otázka existencie akejkoľvek darovacej zmluvy. V dedičskom konaní neexistovala otázka darovania finančných prostriedkov poručiťkou žalovanej. Pokiaľ teda existoval ďalší majetok, o ktorom mala vedomosť len žalovaná, pričom podľa ničím nepodložených tvrdení žalovanej malo ísť o dar poručiťky a táto uvedenú skutočnosť pred notárom, ako aj dedičmi zatajila, žalobcovia skutočnosť darovacej zmluvy z logických dôvodov v dedičskom konaní namietat' nemohli, pretože o tejto skutočnosti nemali žiadnu informáciu a rovnako nemohlo dôjsť ani k prejednaniu takého majetku. Z rovnako pochopiteľných dôvodov taký majetok nemohol zistiť ani notár ako súdny komisár. Z dôvodu neexistencie označenej skutočnosti nevznikol a ani nemohol vzniknúť procesný následok, aby súd zastúpený súdnym komisárom v nesporovom dedičskom konaní pre objasnenie sporných skutočností, ktoré by mali žalobcovia namietat', postupoval spôsobom uvedeným v § 194 ods. 1 CMP, teda, aby odkázal so žalobou žalobcov na súd za účelom vyriešenia sporných skutkových otázok. Strany sporu predkladali vzájomnú písomnú komunikáciu, z obsahu ktorej možno urobiť spoľahlivý záver v tom, že do prejednanja dedičstva žalovaná

neposkytla žalobcom žiadne informácie a v ďalšom postupe začala vyplatenie dedičských podielov podmieňovať. Poručiiteľka bola plne spôsobilá na právne úkony a bola oprávnená so svojim majetkom slobodne nakladať. Pokiaľ by teda v čase medzi nahliadnutím žalobkyne do výpisov z osobných účtov poručiiteľky a smrťou poručiiteľky peniaze poručiiteľka použila akýmkoľvek spôsobom podľa vlastného uváženia, bol by taký postup slobodnou voľbou matky naložiť so svojimi finančnými prostriedkami a ani prípadný nesúhlas žalobcov s takým postupom poručiiteľky by na uvedenom nič nezmenil. Pokiaľ však došlo k nakladaniu s finančnými prostriedkami poručiiteľky za tých skutkových okolností, aké boli zistené v priebehu tohto súdneho konania, jednoznačne došlo k porušeniu dedičských práv žalobcov žalovanou. Tento majetok poručiiteľky v pôvodnom dedičskom konaní prejednaný nebol. K námietke žalovanej, ktorou odmieta tvrdenie žalobcov, že by určovala žalobcom podmienky na vyplatenie ich dedičského podielu, žalobcovia poukázali na mail adresovaný žalovanou žalobkyňi zo dňa 22. 02. 2021. Žalovaná mala v priebehu celého konania, rovnako na predbežnom prejednaní sporu, ale v podanom odvolaní, ako aj v ostatnom vyjadrení priestor na to, aby predkladala vlastné tvrdenia, žalovaná toto však neurobila.

6. Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 34 zák. č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku - ďalej len CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané včas, oprávnenou stranou - žalovanou, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v medziach daných rozsahom podaného odvolania (§ 379 CSP) a dôvodmi odvolania (§ 380 ods. 1 CSP), viazaný skutkovým stavom, ako ho zistil súd prvej inštancie, bez potreby jeho zopakovania alebo doplnenia (§ 383 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a po preskúmaní zákonnosti a vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

7. Žalobcovia sa podanou žalobou domáhali určenia, že suma 33 000,- eur patrí do dedičstva po ich matke a tvrdili, že ich sestra, žalovaná, si túto finančnú čiastku tesne pred smrťou previedla, a to bez akéhokoľvek právneho titulu, na svoj účet z účtu poručiiteľky, ku ktorému mala dispozičné právo, čoho dôsledkom neboli predmetné finančné prostriedky predmetom dedičstva, čím boli žalobcovia ukrátení na svojich právach. Taktiež uviedli, že v prípade, ak by aj došlo k uzavretiu darovacej zmluvy medzi poručiiteľkou a žalovanou, musela byť táto zo svojej povahy písomná. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalobe vyhovel a tá je v dôsledku odvolania zo strany žalovanej predmetom prieskumu odvolacieho súdu.

7. Podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

8. Podľa § 387 ods. 2 CSP ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, príp. doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

9. Odvolací súd po preskúmaní veci v rozsahu a z dôvodov uvedených žalovanou v odvolaní dospel k záveru, že súd prvej inštancie, vychádzajúc zo zisteného skutkového stavu vec správne právne posúdil, pričom v odôvodnení rozhodnutia dal odpovede a riadne odôvodnil všetky pre posúdenie veci podstatné skutočnosti, preto odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil, a keďže s odôvodnením napadnutého rozhodnutia sa stotožňuje, na tieto dôvody podľa § 387 ods. 2 CSP odkazuje. Na potvrdenie správnosti záverov súdu prvej inštancie a k námietkam uvedeným v odvolaní žalovanej, odvolací súd uvádza nasledovné.

10. V priebehu konania na súde prvej inštancie zostala medzi stranami sporu spornou otázkou naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Záver súdu prvej inštancie, že naliehavý právny záujem na požadovanom určení je daný bol napadnutý aj odvolaním žalovanej, preto sa odvolací súd v prvom rade zaoberal touto otázkou, ktorá je pre posúdenie veci kľúčová a ostatné právne otázky sa stávajú pre posúdenie veci rozhodnými až v prípade, ak súd dospeje k záveru, že naliehavý právny záujem je daný. V opačnom prípade je žaloba už z tohto dôvodu zamietnutá a s ostatnými otázkami už nie je potrebné sa vysporiadať.

11. Podľa § 137 písm. c) CSP žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

12. Podľa § 137 písm. d) CSP žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

13. Právna teória rozoznáva viaceré druhy súkromnoprávných žalôb, ako aj viaceré kritériá na ich kategorizáciu. Ak je kritérium členenia žalobný návrh (petit), hovoríme o žalobách na plnenie a o žalobách určovacích. Ustanovenie § 137 CSP uvádza jednotlivé druhy žalôb demonštratívne. Iná žaloba, teda v § 137 neuvedená, je prípustná, ale iba za predpokladu, že osobitný petit vyplýva z hmotného práva, teda hmotné právo musí založiť oprávnenie súdu rozhodnúť tak, že výrok rozhodnutia neznie ani na splnenie povinnosti, ani na deklaratórne určenie (ne)existencie práva, či právnej skutočnosti. Normatívny význam ustanovenia § 137 CSP spočíva v tom, že vymedzuje podmienky prípustnosti pre niektoré druhy žalôb. Podmienkou prípustnosti žaloby na určenie, či tu právo je alebo nie je, je naliehavý právny záujem žalobcu. Prípustnosť žaloby na určenie právnej skutočnosti musí vyplývať z osobitného predpisu (najmä z hmotného práva); inak je takáto žaloba neprípustná.

14. Pri určovacej žalobe [§ 137 písm. c)] znie žalobný návrh na určenie, či tu právo je (pozitívna určovacia žaloba) alebo či tu právo nie je (negatívna určovacia žaloba). Keďže žalobca v určovacej žalobe tvrdí existenciu alebo neexistenciu určitého práva, znamená to, že vyhovujúci rozsudok vydaný na jej základe bude mať deklaratórne účinky, nie je exekučným titulom a vykonateľnosť nie je jeho vlastnosťou.

15. Všeobecným predpokladom, aby súd žalobe vyhovel, je právny záujem žalobcu, teda záujem na tom, aby bol vyhovujúci rozsudok pre neho po právnej stránke významný, teda aby mal zmysel. Pri určovacích žalobách však samotná dôvodnosť skutkových a právnych tvrdení žalobcu ešte neznamená, že prípadný vyhovujúci určovací rozsudok bude mať pre žalobcu právny význam, teda či bude sporové súdne konanie užitočné alebo naopak, zbytočné. Súdne konanie môžeme chápať aj ako určitú službu poskytovanú štátom žalobcovi za účelom ochrany jeho práv, preto je dôvodné zisťovať, či má pre žalobcu zmysel. Žalobca musí naliehavý právny záujem na určení práva preukázať, ibaže právny záujem vyplýva z osobitného predpisu. Žalobca nemá naliehavý právny záujem na určení, či tu právo je alebo nie je, ak už k porušeniu práva došlo. Ochranu už porušeného práva môže dosiahnuť žalobou na plnenie. Iba v zriedkavých prípadoch obstoja určovacia žaloba, ak možno žalovať na plnenie. Doktrína preventívneho charakteru určovacej žaloby vychádza preto z toho, že žalobca má naliehavý právny záujem vtedy, ak k porušeniu jeho práva nedošlo, avšak jeho právo je neisté alebo ohrozené. Stav tejto neistoty alebo ohrozenia možno odstrániť tým, že bude existovať rozhodnutie súdu o existencii (neexistencii) predmetného práva. Doktrínu preventívneho charakteru a interpretačné dôsledky tejto doktríny nie je možné absolutizovať. V mnohých prípadoch ju nemožno vzťahovať na určovacie žaloby, ktoré predpokladá osobitný predpis, teda kde žalobca naliehavý právny záujem nepreukazuje. Za ojedinelých špecifických okolností nie je vylúčené, že žalobca bude mať naliehavý právny záujem na určení práva aj vtedy, ak právo už bolo porušené.

16. Žalobca má naliehavý právny záujem na určení, či tu právo je alebo nie je vtedy, ak je tvrdené právo neisté alebo ohrozené za predpokladu, že vyhovujúcim určovacím rozsudkom možno túto neistotu alebo ohrozenie odstrániť. Prívlastok naliehavý je potrebné chápať tak, že právny záujem má dostatočnú intenzitu. Naliehavosť sa prejaví v tom, že určovací rozsudok bude pre žalobcu podstatným spôsobom užitočný. Naopak, naliehavosť nie je daná, ak má žalobca k dispozícii iný spôsob ochrany tvrdeného práva. Z doktríny preventívneho charakteru určovacej žaloby vyplýva, že naliehavý právny záujem absentuje, ak má žalobca možnosť žalovať na splnenie povinnosti. Je to tak v prípadoch, keď tvrdené právo už nie je v štádiu neistoty alebo ohrozenia, ale kedy už došlo k jeho porušeniu.

17. Naliehavý právny záujem musí žalobca preukázať, teda žalobca je povinný uviesť v žalobe skutkové tvrdenia o tom, že naliehavý právny záujem je daný a na preukázanie týchto tvrdení je povinný navrhnuť dôkazy. Naliehavý právny záujem je súčasťou žalobného nároku. Rozhodnutie o právnom záujme, o tom, či je alebo nie je daný je meritórne. Absencia naliehavého právneho záujmu je dôvodom zamietnutia žaloby.

18. Žalobca nemá povinnosť preukazovať naliehavý právny záujem na určení (ne)existencie práva, ak právny záujem vyplýva z osobitného predpisu. V takom prípade žalobca nemá ani povinnosť uviesť v žalobe tvrdenia, že naliehavý právny záujem je daný. Právny záujem na určení práva vyplýva z právneho predpisu, ak právny predpis určitú osobu oprávňuje alebo jej ukladá podať bližšie špecifikovanú určovaciu žalobu. Oprávnenie podať takúto určovaciu žalobu zakladá nevyvrátiteľnú domnienku, že právny záujem žalobcu je daný.

19. Zmluvy a iné právne úkony, ich existencia, platnosť či neplatnosť sú právnymi skutočnosťami (§ 2 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Určenie existencie právnej skutočnosti (napr. že právny úkon je neplatný) odporuje vo svojej podstate zásade, že súd má určiť aktuálny právny stav. Pri určení právnej skutočnosti hovorí rozsudok o tom, čo bolo v minulosti, nie však nevyhnutne o tom, čo je v prítomnosti. Preto napr. výrok rozsudku, že kúpna zmluva je neplatná, nemá výpovednú hodnotu, či je v čase jeho vyhlásenia vlastníkom veci žalobca alebo niekto iný. Nová právna úprava Civilného sporového poriadku pripúšťa žalobu na určenie právnej skutočnosti iba za predpokladu, že tak vyplýva z právneho predpisu (najmä z hmotného práva). Ak bol zápis vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností na kupujúceho vykonaný na základe neplatnej zmluvy, predávajúci môže žalovať kupujúceho, že je vlastníkom nehnuteľnosti (žaloba na určenie práva). Predávajúci nemá k dispozícii žalobu o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy (takáto žaloba z osobitného právneho predpisu nevyplýva). Žalobný návrh znejúci na určenie právnej skutočnosti, ktorý z osobitného predpisu nevyplýva, je potrebné považovať za nedôvodný. V niektorých prípadoch hmotné právo (osobitný predpis) pripúšťa žaloby na určenie právnej skutočnosti, ktorou je neplatnosť (prípadne neúčinnosť) právneho úkonu alebo neplatnosť konania. Pri uvedených žalobách z konkrétneho hmotnoprávneho vzťahu vyplýva logický dôvod, prečo je potrebné, aby súd určil právnu skutočnosť (ako minulú udalosť). Dôvodom je väčšinou to, že rozhodnutie súdu je osobitnou podmienkou, že sa na právny úkon hľadí ako na neplatný. Ide tu o výnimky zo všeobecného pravidla, že relatívnej neplatnosti právneho úkonu sa postačí dovolať bez ingerencie súdu.

20.1. Otázkou naliehavého právneho záujmu sa vo svojom rozhodnutí podrobne zaoberal Najvyšší súd SR v rozhodnutí sp. zn. 2ObdoV/11/2019 z 11. decembra 2019, pričom v tomto svojom rozhodnutí poukázal na judikatúru NS SR v tejto otázke, a to rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/136/2009, R 17/1972, sp. zn. 5Cdo/31/2011 a sp. zn. 4Cdo/89/2007, sp. zn. 3Cdo/112/2004 publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 81/2006 a obdobne aj sp. zn. 4Cdo/49/2003 publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 75/2003, sp. zn. 3Cdo/53/2007, sp. zn. 1Cdo/26/2007, sp. zn. 5Cdo/136/2007, sp. zn. 5Obdo/51/2011, sp. zn. 6Cdo/392/2013 a uviedol, že z vyššie citovanej judikatúry vyplývajú nasledovné závery:

20.2. Povinnosťou súdu pri skúmaní naliehavého právneho záujmu je posúdiť, či určovací žalobný návrh je vhodným a správne zvoleným nástrojom ochrany jeho práva, t. j. ak neistotu žalobcu v právnom vzťahu je možné odstrániť navrhovaným určovacím výrokom (tu ide predovšetkým o prípady, kedy určovací výrok vytvorí pevný právny základ vzťahu medzi stranami sporu, ktorým sa predíde prípadným sporom o splnenie povinnosti).

20.3. Otázkou existencie, resp. neexistencie naliehavého právneho záujmu treba posudzovať výlučne s ohľadom na právny záujem žalobcu, záujem žalovaného je pri posudzovaní tejto otázky súdom irelevantný.

20.4. Žalobca má naliehavý právny záujem na určovacej žalobe vždy vtedy, ak nemá možnosť domáhať sa ochrany svojich práv alebo oprávnených záujmov iným procesným spôsobom. Ide predovšetkým o prípady, kedy žalobca nemá možnosť podať žalobu na plnenie a kedy má legitimáciu na podanie žaloby na plnenie výlučne žalovaná strana.

20.5. Aj v prípadoch, kedy žalobca, ktorý podal určovaciu žalobu, má možnosť podania žaloby na plnenie, všeobecne neplatí, že by nebol daný naliehavý právny záujem žalobcu na požadovanom určení. Ide predovšetkým o prípady, kedy by žalobou na plnenie nebol vyčerpaný celý predmet konania o určovacej žalobe alebo kedy sa určovacím výrokom rozsudku vytvorí pevný právny základ vzťahu medzi stranami sporu.

20.6. Naliehavý právny záujem na určovacej žalobe nie je daný vtedy, ak by požadované určenie viedlo len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov. Tu ide predovšetkým o prípady, kedy sa žalobca domáha žalobou určenia neplatnosti právneho úkonu s tým, aby následne mohol žalobca podať žalobu na

plnenie (napr. žalobu na vydanie bezdôvodného obohatenia alebo žalobu na náhradu škody) alebo inú určovaciu žalobu (napr. žalobu o určenie vlastníckeho práva). Určovací žaloba je tak neprípustná vtedy, ak rozhodnutie o meríte sporu by predstavovalo len rozhodnutie o predbežnej otázke podstatnej pre rozhodnutie iného (žalobcom následne iniciovaného) súdneho sporu.

21. Naliehavý právnym záujmom sa zaoberal aj NS SR v rozhodnutí zo dňa 20. marca 2019 sp. zn. 8Cdo/156/2018, v ktorom uviedol, že určovacou žalobou môže byť určené len jestvovanie práva, prípadne právneho vzťahu, existujúceho ku dňu vyhlásenia rozsudku, obsahom žaloby nemôže byť určenie práva za dobu minulú a ani do budúcnosti (pozri rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo 32/98, 2Cdo 131/06). Z tohto pravidla judikatúra pripúšťa výnimky, a to v podobe žalôb o určenie, že určitá osoba bola ku dňu smrti vlastníkom veci, resp. žaloba, že určitá vec patrí do dedičstva (pozri rozhodnutia Najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo 26/07, 3Cdo 44/08). Rozhodujúcim okamihom pre určenie naliehavého právneho záujmu je deň smrti poručiťa.

22. Podanou žalobou sa žalobcovia domáhali práve takéhoto určenia, teda určenia, že finančné prostriedky vo výške 33 000,- eur, ktoré boli pred smrťou poručiťky S. F., rod. T., nar. XX. XX. XXXX, zomr. XX. XX. XXXX, naposledy bytom C. XXX/XX, XXX XX Q., prevedené z jej účtu na účet žalovanej, patria do dedičstva po poručiťke S. F., rod. T., nar. XX. XX. XXXX, zomr. XX. XX. XXXX, naposledy bytom C. XXX/XX, XXX XX Q.. Takéhoto určenia sa domáhali z dôvodu, že táto suma nebola predmetom dedičského konania po poručiťke S. F., ktorá bola matkou žalobcov a žalovanej. Skutkové zistenie ohľadom toho, či táto suma bola prevedená z účtu poručiťky na účet žalovanej pred jej smrťou žalobcovia vedeli alebo nie nebola v konaní na súde prvej inštancie preukázaná, aj keď žalovaná na preukázanie skutočnosti, že žalobcovia o tom v čase dedičského konania mali vedomosť navrhovala dokazovanie, ktoré nebolo zo strany súdu prvej inštancie vykonané. Potrebné preto bolo posúdiť to, či je pre posúdenie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení podstatné, či žalobcovia o tejto skutočnosti vedeli už v čase dedičského konania a pokiaľ by o tejto skutočnosti boli vedeli, či mali túto skutočnosť uviesť už v dedičskom konaní a pokiaľ tak neurobili, či to má vplyv na posúdenie ich naliehavého právneho záujmu v tomto konaní.

23. Súčasťou dedičského konania je zisťovanie majetku a dlhov poručiťa. Majetkové zistenia v dedičskom konaní nemusia byť vždy konečné, plné a ani úplne správne, nepredstavujú teda komplexné riešenie majetkových pomerov poručiťa a tým menej riešenie iných majetkových otázok vzniknutých v súvislosti s úmrtím poručiťa až po jeho smrti. Toto vyplýva z právnej úpravy, ktorá počíta so situáciou, kedy sa po právoplatnom ukončení dedičského konania objaví ďalší majetok, ktorý v pôvodnom konaní nevyšiel najavo. Konaniu o dedičstve ako mimosporovému konaniu neprináleží, aby sa zaoberal majetkom a dlhmi poručiťa, ktoré sú medzi dedičmi sporné, preto súdny komisár iba konštatuje ich spornosť a viac na ne neprihliada a pokračuje v dedičskom konaní. To však neznamená, že nemožno podať žalobu (i mimo dedičského konania) o určenie, že poručiťel v čase smrti bol vlastníkom veci, s cieľom vyriešiť spornosť v tejto otázke. Aktívne legitimovaní na podanie žaloby sú účastníci dedičského konania, ktorí tak môžu urobiť počas prebiehajúceho konania o dedičstve, ako aj po jeho skončení. Pasívne legitimovaní sú všetci ostatní dedičia. Ak následne v sporom konaní súd rozhodne, že určitá vec do dedičstva patrí, prejedná v sa v dodatočnom dedičskom konaní.

24. Vychádzajúc z uvedeného, dospel odvolací súd k záveru, že podaná žaloba je prípustnou určovacou žalobou podľa § 137 písm. c) CSP, na ktorej žalobcovia majú naliehavý právny záujem, pričom pre posúdenie naliehavého právneho záujmu na tejto určovacej žalobe nie je rozhodujúce ani to, či žalobcovia o skutočnostiach, od ktorých svoje právo uplatňujú, už vedeli v čase dedičského konania a ani to, či ich, pokiaľ o nich vedeli, v dedičskom konaní aj skutočne uplatnili. Záver súdu prvej inštancie o preukázaní naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení preto odvolací súd považoval za správny. Z vykonaného dokazovania tiež vyplýva, že v priebehu dedičského konania neboli tieto skutočnosti sporné (nevyplyva to z dedičského rozhodnutia), preto notárka ani nemala dôvod odkázať niektorého z dedičov na uplatnenie spornej skutočnosti žalobou na súde. Preto ani zo strany žalobcov nemohla byť podaná žaloba podľa § 194 ods. 1 CMP. Ak teda na strane žalobcov vznikla potreba určiť následne, po skončení dedičského konania, sporné skutočnosti, mohli tak urobiť len podaním žaloby podľa § 137 písm. c) CSP, pri ktorej je už potrebné v konaní skúmať naliehavý právny záujem, ktorý aj podľa názoru odvolacieho súdu je v danej veci daný. Skutočnosť, že neboli vykonané žalovanou navrhované dôkazy, na preukázanie toho, že žalobcovia o týchto skutočnostiach vedeli už v čase

dedičského konania, potom nie je pre posúdenie tejto veci rozhodujúca, a pokiaľ súd prvej inštancie tieto dôkazy nevykonal, nedošlo tým k porušeniu práva žalovanej na spravodlivý súdny proces.

25. Ďalšou odvolacou námietkou žalovanej bolo porušenie práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Porušenie práva na spravodlivý proces žalovaná v danej veci videla v tom, aké skutkové zistenia súd skonštatoval z jej skutkových tvrdení, ako súd zhodnotil to, na aké okolnosti žiadala svedkov vypočuť a tiež v tom, že výsluch svedkov nevykonal, ako aj v nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia. Namietla tiež záver súdu, keď mala za to, že prevod finančných prostriedkov vo výške 33 000,- eur z účtu poručiťky nebol počas celého konania žalobcami preukázaný.

26. Podľa čl. 8 CSP strany sporu sú povinné označiť skutkové tvrdenia dôležité pre rozhodnutie vo veci a podporiť svoje tvrdenia dôkazmi, a to v súlade s princípom hospodárnosti a podľa pokynov súdu.

27. Podľa § 132 ods. 1 CSP v žalobe sa okrem všeobecných náležitostí podania uvedie označenie strán, pravdivé a úplné opísanie rozhodujúcich skutočností, označenie dôkazov na ich preukázanie a žalobný návrh.

28. Podľa § 132 ods. 2 CSP opísanie rozhodujúcich skutočností nemožno nahradiť odkazom na označené dôkazy.

29. Podľa § 132 ods. 3 CSP žalobca k žalobe pripojí dôkazy, ktorých povaha to pripúšťa, okrem tých, ktoré nemôže bez svojej viny pripojiť.

30. Podľa § 150 ods. 1 CSP strany majú povinnosť pravdivo a úplne uvádzať podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia týkajúce sa sporu.

31. Podľa § 151 ods. 1 CSP skutkové tvrdenia strany, ktoré proti strane výslovne nepoprela, sa považujú za nesporné.

32. Podľa § 151 ods. 2 CSP ak strana poprie skutkové tvrdenia, ktoré sa týkajú jej konania alebo vnímania, uvedie vlastné tvrdenia o predmetných skutkových okolnostiach, inak je popretie neúčinné.

33. Nesporné tvrdenia strán môžu byť skutkové tvrdenia dané buď de facto alebo de iure. De facto je skutkové tvrdenie nesporné, ak protistrana vyhlási, že je pravdivé alebo ak protistrana uvedie rovnaké skutkové tvrdenie. De iure je skutkové tvrdenie nesporné, ak ho protistrana nepoprela vôbec alebo ak ho síce poprela, avšak neúčinne. Posudzovanie spornosti skutkových tvrdení strán treba teda posudzovať vo vzťahu medzi stranami sporu, a nie z hľadiska preukázania nároku žalobcu z hľadiska posúdenia súdom.

34. Jednou zo základných procesných povinností strany sporu je povinnosť tvrdiť. Stranu sporu zaťažuje bremeno tvrdenia. Schopnosť strany sporu uniesť bremeno tvrdenia spolu s dôkazným bremenom je predpokladom pre úspech v spore. Nesplnenie povinnosti tvrdiť, má pre stranu sporu procesnoprávnu sankciu, a to v podobe prehry v spore. Prejaví sa v meritórnom rozhodnutí. Posúdenie otázky, ktorá strana sporu je povinná tvrdiť a aký je obsah jej povinnosti tvrdiť, teda kto a aké tvrdenia má uviesť, sa odvíja od hmotného práva. Strana sporu je povinná tvrdiť skutočnosti, ktoré sú na základe hmotného práva spôsobilé priviesť jej úspech v spore. Procesnej povinnosti strany sporu uviesť skutkové tvrdenia zodpovedá procesná povinnosť protistrany poprieť tvrdené skutočnosti.

35. Okruh rozhodujúcich skutočností, ktorých sa týkajú povinnosti tvrdenia a označenia dôkazov na preukázanie tvrdení, je daný hypotézou hmotnoprávnej normy, ktorá upravuje sporný právny pomer strán

sporu. Táto norma zásadne určuje tak rozsah dôkazného bremena (okruh skutočností, ktoré musia byť preukázané), ako aj nositeľa dôkazného bremena. Na povinnosť tvrdenia nadväzuje povinnosť označiť dôkazy preukazujúce tvrdené skutočnosti. Pokiaľ sú tieto skutočnosti preukázané, žalobca uniesol tak bremeno tvrdenia, ako aj bremeno dôkazu. Žalovaný nie je procesným subjektom, ktorého by sa vyššie spomenuté procesné povinnosti netýkali; pokiaľ sa chce v konaní úspešne brániť, musí poprieť skutkové tvrdenia, a na svoje tvrdenie musí označiť dôkazy. Teória v tejto súvislosti hovorí o tzv. presúvaní dôkazného bremena. Ide tu o rozdelenie bremena tvrdenia a dôkazného bremena medzi stranami v závislosti na aktuálnom stave (priebehu) konania a na tom, ako právna norma vymedzuje práva a povinnosti strán hmotnoprávneho vzťahu.

36. Otázkou splnenia povinnosti tvrdenia a povinnosti označiť na preukázanie tvrdení dôkazy musí súd vždy riešiť so zreteľom na individuálne okolnosti prejednávanej veci.

37. Dôkazné bremeno ohľadom určitých skutočností zaťažuje tú stranu, ktorá z existencie týchto skutočností vyvodzuje pre seba priaznivé právne dôsledky; ide o tú stranu, ktorá tiež existenciu takýchto skutočností tvrdí. V niektorých prípadoch však strana zaťažená dôkazným bremenom objektívne nemá a nemôže mať k dispozícii informácie o skutočnostiach, významných pre rozhodnutie v spore, pričom protistrana má tieto informácie k dispozícii. V prípade, že strana zaťažená dôkazným bremenom prednesie aspoň „oporné body“ skutkového stavu a zvýši tak pravdepodobnosť svojich skutkových tvrdení, nastupuje „vysvetľovacia povinnosť“ protistrany. Nespĺnenie tejto povinnosti bude mať za následok hodnotenie dôkazu v neprospech strany, ktorá vysvetľovaciu povinnosť nespĺnila. Zároveň tiež platí, že uvedenú vysvetľovaciu povinnosť nemožno zamieňať s obrátením dôkazného bremena (rozsudok NS SR z 11. apríla 2017 sp. zn. 3 Cdo 2/2016).

38. Pokiaľ žalovaná namietala to, že vo svojich podaniach navrhovala vypočuť svedkov v súvislosti s rodinnými vzťahmi, preukázaním starostlivosti o poručiťku, avšak na žiadnom mieste neuviedla, že navrhuje vypočutie svedkov výlučne v súvislosti s uvedenými skutočnosťami, k tomu odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že výsluch svedka sa realizuje na návrh strany, pretože strana má povinnosť tvrdenia, dôkaznú povinnosť, povinnosť vyjadrovať sa k veci, k dôkazom. Ak strana navrhne výsluch svedka, zabezpečí jeho prítomnosť na pojednávaní a ak takto nemožno postupovať, požiada strana súd predvolanie svedka. V návrhu na výsluch svedka uvedie meno, priezvisko, prípadne dátum narodenia svedka, adresu, z ktorej možno svedka predvolať a označenie skutočností, ktoré majú byť výsluchom svedka preukázané. Súd v rámci prípravy pojednávania musí vytriediť skutkové okolnosti tak, aby vedel určiť, ktoré skutkové tvrdenia sú relevantné a následne určiť, ktoré z relevantných tvrdení sú medzi stranami sporné, a ktoré považuje za nesporné. Tiež je potrebné vyhodnotiť také skutkové tvrdenia, ktoré dokazovať netreba. Následne musí súd zhodnotiť, vychádzajúc zo skutočností, ktoré je potrebné v konaní preukazovať, aké dôkazy je potrebné vykonať. Pri určení predmetu dokazovania a toho, ktoré dôkazy vykoná, súd vychádza zo skutkových tvrdení strán sporu a pri vyhodnotení toho, ktorého svedka v konaní vypočuje tiež z tvrdení strany, ktorá ho navrhla vypočuť a tiež z toho, čo uviedla ohľadne toho, na aké okolnosti má byť takýto svedok vypočutý. Vychádzajúc z uvedeného, ak žalovaná vo svojich podaniach navrhovala vypočuť svedkov súvislosti s rodinnými vzťahmi a s preukázaním starostlivosti o poručiťku a neuviedla, že týchto svedkov navrhuje vypočuť aj na iné okolnosti, napríklad na okolnosti uzatvorenia darovacej zmluvy medzi žalovanou a poručiťkou, nie je možné následne súdu prvej inštancie vytknúť to, že ak súd nepovažoval za potrebné vypočuť svedkov na okolnosti rodinných vzťahov a starostlivosti o poručiťku, výsluch takýchto svedkov nevykonal. Z písomných podaní žalovanej totižto nevyplývalo, že by mali byť vypočutí aj na iné okolnosti, pričom, ak ich na takéto okolnosti chcela vypočuť, mala to uviesť už v podaní, v ktorom žiadala ich výsluch. V uvedenom postupe súdu prvej inštancie preto odvolací súd nevidel porušenie práva na spravodlivý súdny proces.

39. Následne žalovaná namietala aj postup súdu prvej inštancie v tom, že na predbežnom pojednaní sporu neakceptoval návrh právneho zástupcu žalovanej na vykonanie dokazovania v súvislosti s existenciou darovacej zmluvy prostredníctvom výsluchu žalovanej a jej manžela z dôvodu koncentrácie konania, v čom tiež videla porušenie práva na spravodlivý súdny proces a odňatie jej možnosti konať pred súdom. K tomu je tiež potrebné dodať, že strany sú zmysle ustanovenia § 153 CSP povinné uplatniť prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany včas. Prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany nie sú uplatnené včas, ak ich strana mohla predložiť už skôr, ak by konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania. Na prostriedky procesného útoku prostriedky procesnej obrany, ktoré strana nepredložila včas, nemusí súd prihliadnuť, najmä ak

by to vyžadovala nariadenie ďalšieho pojednávania alebo vykonanie ďalších úkonov súdu. V danej veci treba uviesť, že žalovaná a jej právny zástupca v priebehu konania návrh na vykonanie dokazovania výsluchom manžela žalovanej navrhli len v súvislosti s objasnením ich vzťahov vo vzťahu k darovaniu pozemku (v duplike) a následne návrh na vykonanie výsluhu manžela žalovanej predniesol až právny zástupca žalovanej počas predbežného prejednávania sporu dňa 28. 03. 2022, avšak len v súvislosti s tým, že mal byť prítomný pri realizácii bankového prevodu finančnej čiastky 33 000,- eur žalovanou z účtu poručiťky na jej účet. Skutkové okolnosti, na ktoré ho navrhli vypočuť, neboli za danej situácie pre posúdenie veci rozhodujúce, pričom mu bol muselo byť zrejmé, že by to viedlo k odročeniu predbežného prejednávania sporu, respektíve nariadeniu pojednávania, teda vykonanie ďalších úkonov súdu. Za takých okolností možno skonštatovať, že žalovaná prostriedky procesnej obrany neuplatnila včas, a preto súd prvej inštancie nebol povinný na ne prihliadať, pretože sa riadil zásadou sudcovskej koncentrácie konania a zásadou hospodárnosti konania vyjadrenou v článku 17 základných princípov, na ktorých je Civilný sporový poriadok založený. Ohľadne ostatných dôkazov platí to, čo odvolací súd už konštatoval vyššie, teda to, že vykonanie výsluchov svedkov na okolnosti rodinných vzťahov a starostlivosti o poručiťku nepovažoval pre posúdenie danej veci za podstatné, a preto ich nevykonával. Ani v takomto postupe súdu odvolací súd nevidel porušenie práva žalovanej na spravodlivý súdny proces a to, že by jej bola odňatá možnosť konať pred súdom.

40. Pokiaľ žalovaná porušenie práva na spravodlivý súdny proces videla aj v nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia, k tomu odvolací súd dodáva, že vzhľadom k tomu, že dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je vecne správne, pričom súd prvej inštancie sa dostatočne vysporiadal s podstatnými okolnosťami rozhodnými pre posúdenie danej právnej veci a rozhodnutie súdu prvej inštancie spolu s rozhodnutím odvolacieho súdu tvoria jeden celok, tak dôvody rozhodnutia ešte doplnil, aj keď povinnosťou súdu nie je to, aby sa vypořiadal so všetkými argumentami, ale len s tými, ktoré sú pre posúdenie veci podstatné.

41. Ďalšou odvolacou námietkou žalovanej bolo to, že prevod finančných prostriedkov výške 33 000,- eur z účtu poručiťky nebol počas celého konania žalobcami preukázaný a súd napriek uvedenému v rozhodnutí uviedol, že táto skutočnosť je preukázaná a nesporná, pričom neodkázal na žiadne konkrétne skutočnosti. K tomu je potrebné uviesť, že žalobcovia už v žalobe uvádzali, že žalobkyňa v 1. rade sa dozvedela, že žalovaná v čase, keď bola poručiťka umiestnená do domova sociálnych služieb, ešte pred smrťou poručiťky, previedla z osobného účtu poručiťky sumu 33 000,- eur na svoj osobný účet. Uviedli, že žalovaná prevod žalobkyňi v 1. rade odôvodnila tak, že sa chcela vyhnúť poplatkom za dedičské konanie a vo vzťahu k žalobkyňi v 1. rade sa vyjadrila tak, že jej vyplatí tretinu tejto sumy. Žalobcovia tiež uvádzali, že sa snažili so žalovanou prediskutovať dôvody, pre ktoré tak urobila, ako aj docieľiť zmierne vypořiadanie nárokov žalobcov, avšak žalovaná poprela, že by svojím úkonom chcela ukrátiť ostatných dedičov a uviedla, že konala na príkaz poručiťky, ktorá jej sumu 33 000,- eur dala do správy, pričom časť si mala žalovaná ponechať ako dar a časť mala využiť podľa vlastného uváženia. Uviedli tiež, že nemajú žiadnu vedomosť o existencii darovacej zmluvy, týkajúcej sa uvedených finančných prostriedkov, a preto sa domnievajú, že darovacia zmluva neexistuje. Žalobcovia už v návrhu uvádzali, že ich nárok závisí od dôkazu, ktorý sami nedokážu zabezpečiť z dôvodu, že počas života poručiťky nemali dispozičné právo k účtu poručiťky, ktoré mala len žalovaná. Preto navrhli, aby súd vykonal za nich dôkaz, a to vyžiadanim výpisu z osobného účtu poručiťky, ktorým by si sa osvedčili tvrdenia žalobcov v tom, že žalovanú sumu 33 000,- eur previedla žalovaná na svoj osobný účet z účtu poručiťky v čase krátko pred jej smrťou a v čase, keď bola umiestnená v sociálnom zariadení, prípadne aby boli preukázané aj iné prevody, o ktorých žalobcovia nemajú doposiaľ vedomosť. Žalovaná v odpovedi na výzvu na zapltenie podielu z dedičstva uviedla, že s tvrdením ohľadne jednostranného výberu úspor poručiťky s úmyslom ukrátenia ostatných dedičov sa nestotožňuje, pretože sa jednalo o vykonanie príkazu poručiťky a za jeho života, ktorý tieto prostriedky dal do správy žalovanej, aby si časť ponechala (darovanie), a aby časť bola použitá podľa ich uváženia a to z dôvodu, že žalovaná sa o poručiťku starala až do jeho smrti. Nakoľko predmetné peňažné prostriedky neboli predmetom dedičského konania, podľa žalovanej sa nejedná ani o dedičstvo po poručiťke. Napriek tomu, že o tom, či bola medzi poručiťkou a žalovanou nejaká darovacia zmluva uzavretá a v akom znení, sa mohla vyjadriť len samotná žalovaná, pretože žalobcovia o nej nemohli mať vedomosť, k okolnostiam uzavretia darovacej zmluvy sa vôbec nevyjadrila. Keďže však žalobcovia objektívne nemajú k dispozícii informácie o skutočnostiach, súvisiacich s uzavretím darovacej zmluvy, tým, že otvorili otázku uzavretia darovacej zmluvy a jej platnosti, nastúpila vysvetľovacia povinnosť žalovanej ako protistrany, pričom nesplnenie si tejto povinnosti môže mať za následok neúspech v spore.

Žalovaná mala možnosť sa k týmto skutočnostiam vyjadriť vo vyjadrení k žalobe, pričom v nej uviedla, že so skutkovými tvrdeniami žalobcov nesúhlasí a odporuje im v celom rozsahu. V tomto vyjadrení okrem skutkových tvrdení týkajúcich sa starostlivosti o poručiťelku žalovaná tiež uviedla, že zabezpečovanie bankových výpisov poručiťelky nepovažuje za potrebné, nakoľko suma, ktorá podľa žalobcov má patriť do dedičstva po poručiťelke, sa na predmetnom bankovom účte nenachádzala. V závere tohto vyjadrenia žalovaná uviedla, že medzi ňou a poručiťelkou bola platne uzatvorená darovacia zmluva za života poručiťelky, pričom zo strany žalobcov nebol predložený akýkoľvek dôkaz alebo skutočnosť, že by sa malo jednať o neplatnú darovaciu zmluvu, ktorá spĺňala všetky zákonom vyžadované náležitosti a obligatórne nevyžadovala písomnú formu. Z tohto dôvodu, že došlo k platnému darovaniu, tak sumu vo výške 33 000,- eur v čase svojho úmrtia poručiťelka už nevlastnila, a preto sa ani nemohlo jednať o časť dedičstva po poručiťelke. Napriek tomu, že žalovaná ako účastníčka ňou tvrdenej darovacej zmluvy s poručiťelkou ako jediná mohla mať vedomosti o skutkových okolnostiach, kedy, z akého účtu, aká suma bola v prospech žalovanej prevedená, sa ku konkrétnym skutkovým okolnostiam uzatvorenia darovacej zmluvy nevyjadřila, iba skonštatovala platnosť darovacej zmluvy. Takéto vyjadrenie zo strany žalovanej nemožno považovať za účinné popretie skutkových tvrdení žalobcov, ktorí majú ohľadne žalovanou tvrdenej darovacej zmluvy informačný deficit, preto práve žalovaná, ktorá mala takúto darovaciu zmluvu uzavrieť, mala uviesť svoje skutkové tvrdenia a preukázať ich aj dôkazmi, čo však neurobila. Neurobil to ani jej právny zástupca na predbežnom prejednaní sporu, keď len uviedol, že má za to, že tvrdenie o existencii ústnej darovacej zmluvy ohľadom skutkových tvrdení si splnili, keď mal za to, že žalobcovia namietali iba existenciu písomnej darovanej zmluvy a na preukázanie ich skutkových tvrdení navrhovali výsluch svedkov a strán sporu. V priebehu konania pri tom nebola sporná len forma darovacej zmluvy, ale predovšetkým jej existencia, čo žalobcovia v priebehu celého konania popierali. Skutkové tvrdenia k existencii darovacej zmluvy mala žalovaná podľa odvolacieho súdu uviesť už vo vyjadrení k žalobe a v duplike, čo však neurobila a výsluch strán navrhovala k okolnostiam starostlivosti o poručiťelku (iné z jej vyjadrenia nevyplýva), pričom treba tiež dodať, že ak by aj výsluch strán bol uskutočnený, súd by sa rozhodné skutočnosti dozvedel až pri takomto výsluchu a druhá strana by mala možnosť sa k tomu vyjadriť až po takomto výsluchu, čo je v rozpore so zásadami civilného sporového konania, keď spornosť skutkových tvrdení sa má zistiť práve vo fáze pred predbežným prejednaním sporu alebo pojednávaním, a to tak, že ich strany uvedú v žalobe, vyjadrení, v replike a duplike. Od spornosti skutkových tvrdení v tejto fáze potom záleží ďalší postup súdu, ktorý si zvolí a tiež to, ktoré z navrhovaných dôkazov vykoná. Ak teda žalovaná vo vyjadrení k žalobe a v duplike neuviedla konkrétne skutkové tvrdenia, ktorými by poprela skutkové tvrdenia žalobcov, ani jej výsluch nebol potrebný, a pokiaľ súd prvej inštancie za takéhoto stavu nepredvolal na predbežné prejednanie sporu aj strany sporu, ale len ich právnych zástupcov, vychádzal práve z postoja žalovanej, ktorá už vo vyjadrení k žalobe a duplike nevyvrátila skutkové tvrdenia žalobcov právne účinným spôsobom a jej neskorší výsluch by už bolo možné vyhodnotiť tak, že k popretiu skutkových tvrdení nedošlo včas. Odvolací súd nesúhlasí s tvrdením žalovanej, ktorá uviedla, že samotná skutočnosť, že žalovaná bola oprávnená disponovať s finančnými prostriedkami poručiťelky, a to ako jediná z poručiťelkiných detí, preukazuje záujem poručiťelky prenechať finančné prostriedky žalovanej. Takýto záver zo samotného oprávnenia nakladať s účtom poručiťelky nevyplýva. V duplike žalovaná tiež uviedla, že k prevzatíu daru, t. j. prevedeniu finančných prostriedkov došlo bezprostredne po príkaze poručiťelky, a to dňa 24. 04. 2020. V uvedenom čase poručiťelka žila a bola pri vedomí, teda darovacia zmluva nemusela mať písomnú formu. Žalovaná poprela vôľu poručiťelky, ktorou by bolo prenechať jednu tretinu finančných prostriedkov žalobkyni v 1. rade a dve tretiny žalovanej. Uviedla, že vôľa poručiťelky bola, aby všetky peňažné prostriedky dostala žalovaná, a aby s týmito mohla naložiť podľa vlastnej vôle.

42. K tvrdeniu žalovanej, že prevod finančných prostriedkov vo výške 33 000,- eur z účtu poručiťelky nebol počas celého konania žalobcami preukázaný, odvolací súd opakovane uvádza, že skutkové okolnosti k tomu, kedy, z akého účtu, v akej sume došlo k uzavretiu darovacej zmluvy medzi poručiťelkou a žalovanou sa v konaní mohla vyjadriť len žalovaná, ktorá v priebehu celého konania takéto skutkové tvrdenia neurobila, preto je potrebné vychádzať z toho, že nedošlo k účinnému popretiu skutkových tvrdení žalobcov, a teda v konaní nebola preukázaná existencia darovacej zmluvy. Až keby žalovaná uviedla svoje skutkové tvrdenia k darovacej zmluve a navrhla na ich preukázanie výsluch svedkov, až v takom prípade by súd mal takýchto svedkov vypočuť, avšak bez skutkových tvrdení žalovanej by ich výsluch bol v tejto fáze konania nadbytočný. Zo skutkových tvrdení žalovanej pritom vyplýva len to, že podľa nej došlo k platnému darovaniu, tak sumu vo výške 33 000,- eur poručiťelka v čase svojho úmrtia nevlastnila, a preto sa ani nemohlo jednať o časť dedičstva po poručiťelke (vyjadrenie k žalobe) a k vyjadreniu, že nakoľko k prevzatíu daru, t. j. k prevedeniu finančných prostriedkov došlo bezprostredne

po príkaze poručiiteľky, a to dňa 24. 04. 2020, keď poručiiteľka žila a bola pri vedomí, takže darovacia zmluva nemusela mať písomnú formu (duplika). Žalovaná teda v priebehu konania sumu, ktorú mala poručiiteľka žalovanej darovať, nevyvrátila a neuviedla ani k výške prevedenej sumy svoje vlastné skutkové tvrdenia, preto potom, ak súd prvej inštancie mal za preukázané, že došlo k prevodu finančných prostriedkov vo výške 33 000,- eur z účtu poručiiteľky na žalovanú, aj podľa názoru odvolacieho súdu je tento záver správny, čo však nevylučuje, že prevedená suma, bez preukázania darovania mohla byť aj iná, čo však v konaní nebolo preukázané. Keďže sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že v konaní nebolo preukázané uzavretie darovacej zmluvy medzi poručiiteľkou, matkou strán sporu a žalovanou, je otázka formy uzatvorenia darovacej zmluvy bezpredmetná, preto sa ňou ani odvolací súd nezaoberal. Z uvedených dôvodov odvolací súd považoval záver súdu prvej inštancie za vecne správny, preto napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

43. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP, a vzhľadom k tomu, že žalobcovia v 1. a 2. rade boli v odvolacom konaní úspešní, priznal im nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

Toto rozhodnutie bolo prijaté v senáte pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).